

กระบวนการสร้างกลุ่ม

การเกิดกลุ่มเกิดขึ้นจาก การที่บุคคลมีความสนใจร่วมกัน มีปัญหาคล้ายคลึงกัน มีการติดต่อสื่อสารกัน และมีความรู้สึกว่ามีบางสิ่งบางอย่างที่สำคัญคล้ายๆ กัน ร่วมมือกันทำกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ดังนั้นการเกิดกลุ่มจึงเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ ด้วยเหตุผลและเป้าหมายที่แตกต่างกัน กลุ่มที่เกิดขึ้นอาจมีการพัฒนาหรือเจริญเติบโตขึ้นต่อไป หรืออาจสลายไปหลังจากบรรลุกิจกรรมหรือเป้าหมายที่สมาชิกกลุ่มต้องการแล้วก็ได้ เช่น เกษตรกรจำนวนหนึ่งรวมกลุ่มกันเพื่อลงแขกเกี่ยวข้าว เมื่อเกี่ยวข้าวเสร็จกลุ่มดังกล่าวก็สลายไปหลังจากได้ร่วมกันทำกิจกรรม คือ การเก็บเกี่ยวข้าวจนบรรลุตามเป้าหมายแล้ว หรืออาจมีการพัฒนาต่อไปโดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายใหม่ขึ้นมา เช่น พัฒนาไปเป็นกลุ่มออมทรัพย์หรือกลุ่มผู้ปลูกถั่วเหลือง กลุ่มปลูกผัก กลุ่มปลูกถั่วลิสง เป็นต้น

กลุ่มมีองค์ประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย คณะกรรมการ สมาชิก กิจกรรม แผนดำเนินการว่าจะทำอะไร ทำที่ไหน ทำอย่างไร ใครทำ มีข้อตกลงร่วม ผลประโยชน์ เป้าหมาย และการติดตามประเมินผล รวมถึงการประเมินความพึงพอใจของสมาชิกและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และในกระบวนการสร้างกลุ่มปัจจัยที่สำคัญช่วยขับเคลื่อนกระบวนการสร้างกลุ่มให้ประสบความสำเร็จ คือ ความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่ม โดยเฉพาะในประเด็นหลัก ได้แก่

- 1) การกำหนดเป้าหมาย แผนงาน
 - 2) การจัดโครงสร้างกลุ่ม โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มและคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ที่ชัดเจนสอดคล้องกับแผนงานกิจกรรมของกลุ่ม
 - 3) การวางกลไกควบคุมการสื่อสารและการประสานงานโดยร่วมกันกำหนดกติกาข้อตกลงของกลุ่ม การวางระบบการประชุมอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการประชุมจะเป็นทั้งช่องทางสื่อสารและกลไกในการติดตามงาน
 - 4) การวางรูปแบบติดตามและประเมินผล โดยมีความสอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเกษตรในหลักการสร้างกลุ่มและชุมชนให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ต้องสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น ได้แก่
 - การมีเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกัน
 - การมีวิธีคิด และการแก้ปัญหา โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - การมีส่วนร่วมของทุกคนตั้งแต่เริ่มต้น
 - การจัดโครงสร้าง แบ่งบทบาทหน้าที่การทำงานที่ชัดเจน และการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน และการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดี อันได้แก่ การประสานงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างสอดคล้องทั้งด้านการผลิต การตลาด การบริหารทรัพยากรและการเงิน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กร
- ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าหัวใจสำคัญของกลุ่ม คือ ความสามารถในการบริหารจัดการของผู้นำและสมาชิก และกลุ่มที่เข้มแข็งจะเป็นปัจจัยสร้างเสริมเครือข่ายที่เข้มแข็งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กองพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร. 2556. **เอกสารวิชาการ การส่งเสริมและพัฒนาองค์กรเกษตรกร และเคหกิจเกษตร.** กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี.

กองพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร. 2562. **คู่มือ การส่งเสริมการรวมกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่ม.** กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด